

1988

Marie Kamphuis Stichting (MKS)

Schakelen tussen werkveld en wetenschap

Marie
Kamphuis
Stichting

TEKST ANOUSHKA BOET (MET DANK AAN BERTEKE WAALDIJK) # ONDERZOEK – LEGITIMERING – AANDACHT GESCHIEDENIS

Sociaal werk is in Nederland niet geworteld in de universitaire wereld. De Marie Kamphuis Stichting wil daar verandering in brengen door een bijzondere leerstoel in het leven te roepen.

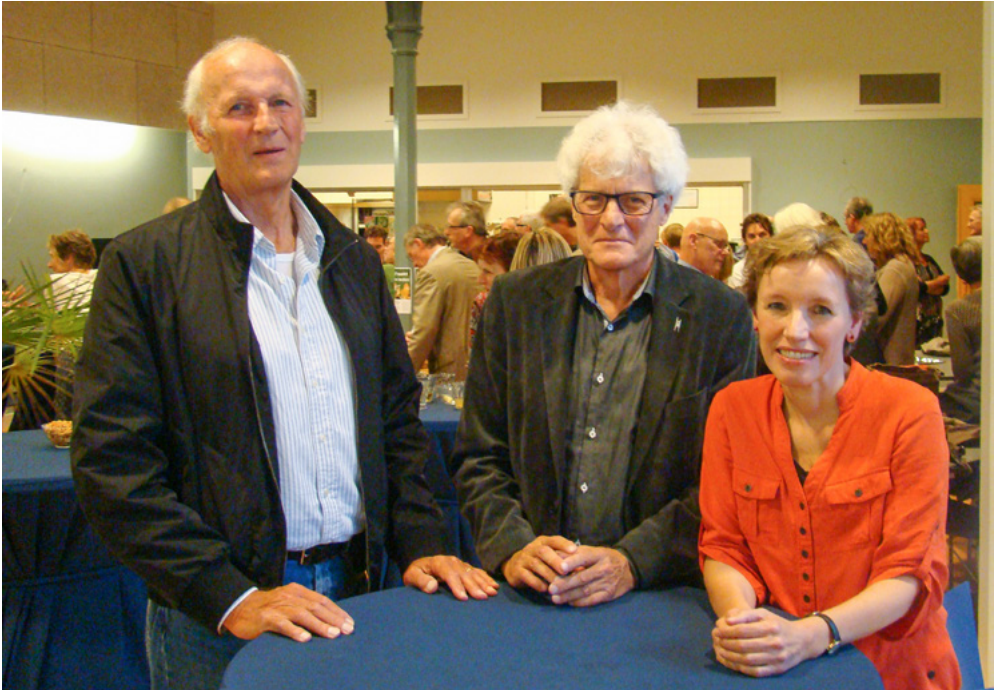
Eind jaren tachtig staat het thema professionalisering van het vak maatschappelijk werk hoog op de agenda. De beroepsvereniging (eerst now, na 1988 Landelijke Vereniging van Maatschappelijk Werkers), de Vereniging van Instellingen voor Algemeen Maatschappelijk Werk Joint en andere belanghebbenden bundelden hun krachten in de Projectgroep Beroepsvraagstukken Maatschappelijk Werk en ontwerpen een beroepsprofiel voor maatschappelijk werkers, dat in 1987 voor het eerst wordt uitgegeven.

Bijzondere leerstoel

Anders dan in meeste Angelsaksische landen is er in Nederland voor maatschappelijk werk geen universitaire opleiding. Daarmee is ook de ruimte voor wetenschappelijk onderzoek voor het vak beperkt. De Projectgroep meent dat het aantal maatschappelijk werkers en het aantal cliënten dat jaarlijks bij het maatschappelijk werk aanklopt om hulp, meer wetenschappelijke aandacht rechtvaardigt en neemt daarom het initiatief tot het vestigen van een bijzondere leerstoel. Om hiervoor geld te werven en te onderhandelen met universiteiten wordt de Marie Kamphuis Stichting (MKS) op 4 oktober 1988 opgericht in het bijzijn van Marie Kamphuis zelf. Doel van de stichting is 'de bevordering van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek naar het maatschappelijk werk'. Bastiaan Walpot, maatschappelijk werker en de secretaris van de Projectgroep Harry Hens, beiden op dat moment werkzaam bij Joint, vormen de kern van het eerste bestuur. Vanaf het prille begin is de beroepsvereniging actief betrokken bij de MKS door zitting te nemen in het bestuur en actief deel te nemen aan activiteiten. Marie Kamphuis leent als pleitbezorger van methodisch handelen en professionalisering van het vak haar naam aan de stichting. Zij draagt de MKS een warm hart toe. Tegelijk blijft ze ook kritisch, bijvoorbeeld over het aantal niet-maatschappelijk werkers dat actief is binnen de MKS. Na haar dood in 2004 schenkt zij haar nalatenschap aan de MKS.

Grondslagen maatschappelijk werk

De eerste jaren van het bestaan van de mks staan vooral in het teken van de vestiging van een bijzonder hoogleraar. En dat lukt. Van 1994 tot eind 2008 is Geert van der Laan de eerste bijzonder hoogleraar “Grondslagen van het maatschappelijk werk”, eerst aan de Universiteit Utrecht en vanaf 2004 aan de Universiteit van Humanistiek. Hij maakt zich als hoogleraar hard voor het in de geest van Marie Kamphuis opnieuw verbinden tussen praktijk en theorie en geeft daar in zijn onderzoek richting aan.

Drie hoogleraren hebben de mks-leerstoel bezet. Vlnr: Geert van der Laan, Hans van Ewijk en Margo Trappenburg. FOTO

ARJAN DOOLAAR

Hans van Ewijk neemt in 2009 het stokje van Geert van der Laan over. Hij legt zijn focus op het vraagstuk naar de legitimering en positionering van maatschappelijk werk binnen het debat over het brede sociaal werk. Hij wordt in 2014 opgevolgd door Margo Trappenburg. In haar onderzoek richt ze zich op veranderingen in de beroepsgroep van sociaal werkers (in het bijzonder maatschappelijk werkers) onder invloed van wat zij noemt de omslag van verzorgingsstaat naar participatiemaatschappij. Haar actuele en prikkelende onderzoek en lezingen leveren een belangrijke bijdrage aan de verbinding tussen het maatschappelijk werk en wetenschap.

MKS-prijs en MKS-archief

Naast het financieren van de bijzondere leerstoel, ontwikkelt de mks gaandeweg meer activiteiten als schakel tussen de praktijk en de wetenschap. De mks-prijs stimuleert vanaf 2003 innovaties en onderzoek door maatschappelijk werkers. Elke twee jaar (tot 2017) worden drie succesvolle initiatieven genomineerd waaruit vervolgens het winnende project wordt gekozen. De mks-prijs

wordt als eerste gewonnen door Bureau Jeugdzorg en de Vereniging tegen Seksuele Kindermishandeling met hun methode voor het werken met incestverwerkingsgroepen voor meiden (2003). Tot aan 2022 is de prijs inmiddels negen keer uitgereikt. Dankzij de inspanningen van MKS-bestuurslid Berteke Waaldijk komt er halverwege de jaren negentig meer aandacht voor de geschiedenis van het maatschappelijk werk. In 1999 wordt het Marie Kamphuis Archief opgericht om de geschiedenis van het maatschappelijk werk te bewaren, te ontsluiten en te verrijken. Veel materiaal en talloze verhalen van/over het maatschappelijk werk krijgen in het archief een plek. Ook boeken en documenten uit het persoonlijke bezit van Marie Kamphuis komen daar terecht. In 2020 neemt de BPSW het beheer van het Marie Kamphuis Archief over om nog meer maatschappelijk werkers met de rijke geschiedenis van het vak bekend te maken.

Jaarlijkse lezing

Daarnaast organiseert de MKS vanaf 1999 de Marie Kamphuis Lezing over een onderwerp op het snijvlak van maatschappelijk werk en maatschappelijke ontwikkelingen, die doorgaans wordt uitgesproken op het jaarcongres van de Beroepsvereniging. Elk jaar worden inspirerende sprekers uitgenodigd die vanuit een specifieke invalshoek het professioneel sociaal werk in een breder kader plaatsen. Directeur van de NVMW Lies Schilder hield de lezing in 2013 en de laatste jaren werd de lezing door Monique Kremer en Koen Hermans (2020), Evelien Tonkens (2021) en Herman de Mönnink (2022) verzorgd.

Marie Kamphuis (1907-2004)

Met het werk van de MKS wordt een hommage gebracht aan Marie Kamphuis; de vrouw die als geen ander een bijdrage heeft geleverd aan de professionele ontwikkeling van het maatschappelijk werk in Nederland. Als pleitbezorgster en vormgeefster van de beroepsopleiding voor maatschappelijk werkers, als advocate van methodisch handelen, en als strijdster voor de professionele onafhankelijkheid en tegenkerkelijke liefdadigheid heeft

zij de grondslag gelegd voor sociaal werk als een zelfbewust ambacht. Haar faam vestigde zij in de naoorlogse jaren na haar reizen naar de VS, waarna zij in Nederland zorgdroeg voor de verspreiding van de methode van het social casework met haar boeken: *Wat is social casework? Een eerste inleiding* (1950) en *Helpen als ambacht. Studies over maatschappelijk werk* (1951). Sommige publicaties zijn vertaald in het Duits en Engels. Marie Kamphuis overleed op 9 januari 2004 op 96-jarige leeftijd.

FOTO ELMER SPAARGAREN

